

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Cdo/73/2017
Identifikačné číslo spisu: 7614206682
Dátum vydania rozhodnutia: 14.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7614206682.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkýň 1/ P. V., bývajúcej v K., 2/ B. U. bývajúcej v B., 3/ Z. B., bývajúcej v E., zastúpených Advokátskou kanceláriou Taragel a Počubayová, s.r.o., so sídlom v Spišskej Novej Vsi, Starosaská 11, za ktorú koná JUDr. Natália Počubayová, advokát a konateľ, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave, Župné námestie 13, o zaplatenie 763,41 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Spišská Nová Ves pod sp.zn. 7C/268/2014, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 19. októbra 2016 sp.zn. 11Co/259/2015, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobkyne 1/ až 3/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Spišská Nová Ves rozsudkom z 13.apríla 2015 č.k. 7C/268/2014-93 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 82,64 € s 5,25% úrokom z omeškania ročne z dlžnej sumy od 22.11.2013 do zaplatenia. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Žalobkyniam 2/ a 3/ právo na náhradu trov konania nepriznal. Žalovanej súd trovy konania nepriznal.

2. Krajský súd v Košiciach konajúci o odvolaniach oboch strán sporu rozsudkom z 19. októbra 2016 sp.zn. 11Co/259/2015 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni 1/ uvedenú sumu, rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej zamietajúcej časti a v súvisiacom výroku o trovách konania zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Odvolací súd sa vo svojom rozhodnutí zaoberal najmä argumentáciou žalovanej, ktorá považovala za nesprávne aplikovať na zistený skutkový stav zákon č. 514/2003 Z.z. napriek tomu, že existuje pohľadávka žalobkýň na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa Občianskeho zákonníka priamo vo vzťahu k súdnemu exekútorovi a táto vylučuje vznik škody ako majetkovej ujmy. Odvolací súd uviedol, že zodpovednosť exekútora za škodu pri výkone svojej funkcie podľa § 33 ods. 1 Exekučného poriadku je

väčšia ako podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Závisí však výlučne na rozhodnutí poškodeného, ako si bude svoj nárok uplatňovať (pričom poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 3Cdo/75/2015). Nemožno od žalobkyní spravodlivo žiadať, aby sa najprv domáhali svojich nárokov žalobou na vydanie bezdôvodného obohatenia od súdneho exekútora, uvedené nie je podmienkou nároku pre vznik zodpovednosti štátu za škodu podľa § 514/2003 Z.z. Uvedené by bolo aj v rozpore s jeho zmyslom a účelom. Súdu nič nebráni, aby posúdil ako predbežnú otázku aj úspešnosť prípadného sporu o vydanie bezdôvodného obohatenia. Vznik škody je možné preukázať aj inak než súdnym rozhodnutím, pretože vznik škody predpokladá, že právo veriteľa na plnenie nie je uspokojené, nebolo včas na súde uplatnené a už nie je možné od dlžníka tento dlh vymáhať, pretože by sa v súdnom konaní ubránil námietkou premlčania a dobrovoľne uhradiť dlh odmieta (s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky sp.zn. 25Cdo/860/2012).

4. Proti rozsudku odvolacieho súdu vo výroku, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok prvej inštancie podala žalovaná dovolanie. Prípustnosť dovolania odôvodnila ustanovením § 420 písm. f/ Civilného sporového poriadku. Nesprávnosť procesného postupu odvolacieho súdu, ktorým porušil práva žalovanej na spravodlivý proces, vidí žalovaná v nedostatočnom, arbitrárnom a nepreskúmateľnom odôvodnení právneho posúdenia existencie škody, ako jedného zo základných predpokladov nároku na náhradu škody. Podľa jej názoru sa odvolací súd nevyporiadal s právnou argumentáciou žalovanej týkajúcou sa popretia existencie škody ako jedného zo základných zákonných predpokladov existencie nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci, a to v súvislosti s existenciou práva na vydanie bezdôvodného obohatenia na strane žalobkyní ako údajných poškodených. Poukázala na odbornú literatúru, podľa ktorej ak má strana sporu nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, škoda mu ešte nevznikla a nemôže byť preto daná zodpovednosť štátu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. V tejto súvislosti poukázala najmä na bod 26. rozsudku a na neprípustnú simuláciu skutkového stavu v bode 27. rozsudku.

5. Žalobkyne 1/ až 3/ vo vyjadrení k dovolaniu ho žiadali zamietnuť ako neprípustné. Podľa ich názoru sa odvolací súd vo svojom rozhodnutí zaoberal tvrdeniami a argumentmi predloženými žalovanou a vyhodnocoval obranu žalovanej v rátane vyporiadania sa s odkazmi na judikatúru citovanú žalovanou (strana 10, bod 27. rozsudku) sa dovolaniu žalobcov nevyjadril. Žalovaná podľa nich argumentuje skôr nesprávnym riešením právnej otázky nároku na náhradu škody a bezdôvodného obohatenia, čo zakladá dôvod podľa § 421 CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací [§ 35 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“)] po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 písm. b/ CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal prípustnosť dovolania bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP). Dospel k záveru po preskúmaní prípustnosti dovolania, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

7. Najvyšší súd už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 opakovane (viď napríklad sp.zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/209/2015, 3Cdo/308/2016, 5Cdo/255/2014) uviedol, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred civilným súdom, vrátane dovolacieho konania (m. m. I. ÚS 4/2011).

8. Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania (vrátane dovolacieho konania), ktorú priniesol CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou, treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia

inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (k tomu porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp.zn. 1Cdo/113/2012, 2Cdo/132/2013, 3Cdo/18/2013, 4Cdo/280/2013, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/107/2012 a 7Cdo/92/2012).

9. Pri uplatnení tézy vyplývajúcej z rozhodnutí Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej rozhodnutia súdov predstavujúce *res iudicata* „majú zostať nedotknuté“, je potrebné na možnosť prelomenia záväznosti a nezmeniteľnosti právoplatných rozhodnutí hľadieť ako na krajnú výnimku z tejto zásady. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (k tomu porovnaj napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016). V súlade s tým aj odborná právnická literatúra konštatuje, že „narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch“ (viď publikáciu *Civilný sporový poriadok*, Nakladateľství C. H. Beck, Praha, 2016, na str. 1326).

10. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II. ÚS 172/03).

11. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a 421 CSP.

12. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

13. Pritom aj naďalej platí, že pre záver o prípustnosti dovolania z dôvodu zmätočnosti nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (pozri napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp.zn. 1 Cdo 127/2012, 2 Cdo 609/2015, 3 Cdo 29/2016, 4 Cdo 133/2015, 5 Cdo 467/2014, 6 Cdo 5/2014, 7 Cdo 7/2016, 8 Cdo 450/2015).

14. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

15. V danom prípade žalovaná uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podľa jej názoru napadnuté

rozhodnutie neobsahuje riadne odôvodnenie právneho posúdenia existencie škody. Žalovaná dala do pozornosti súdu otázku konkurencie práva na vydanie bezdôvodného obohatenia a práva na náhradu škody. V odôvodnení súd simuluje len skutkový stav, ku ktorému ešte nedošlo.

16. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia ústavného súdu sp.zn. IV. ÚS 252/04 I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

17. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach dovolacieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a marenie možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999, ale tiež rozhodnutia dovolacieho súdu sp.zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

18. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia - jeho odôvodnenie (obsah, spôsob, kvalita, výstižnosť, presvedčivosť a úplnosť odôvodnenia), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (pozri rozhodnutia dovolacieho súdu sp.zn. 1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013). Podľa právneho názoru dovolacieho súdu treba pojem „procesný postup“ súdu vykladať takto aj za právnej úpravy účinnejšou od 1. júla 2016.

19. K tvrdeniu žalobcov, že odvolací súd sa riadne nevyrovnal s ich odvolacími námietkami týkajúcimi sa existencie škody a odôvodnenie je z časti simulované, a preto právne neudržateľné, dovolací súd poukazuje na doterajšiu judikatúru najvyššieho súdu -R 2/2016, ako aj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016, v zmysle ktorých nedostatok odôvodnenia rozhodnutia (nepreskúmateľnosť) bol považovaný len za vlastnosť rozhodnutia súdu, ktorý zmätočnosť rozhodnutia nezakladá.

20. V predmetnej veci sú v dovolaní napadnutom rozhodnutí (obsah ktorého nemožno posudzovať izolovane od rozsudku súdu prvej inštancie, lebo prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok - pozri rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08) zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedené ustanovenia, ktoré aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlenie úvah, ktorými sa pri rozhodovaní riadil (dôvody prečo žalobkyne pri uplatnení škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. nemuseli preukazovať neúspešnosť žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia, ktoré podporil aj jednotlivými rozhodnutiami súdov slovenskej a českej republiky a ďalšími úvahami [bod 25. až 27. rozsudku]). Prijaté právne závery sú primerane odôvodnené spôsobom zodpovedajúcim § 220 ods. 2 CSP. Za procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľov.

21. Pokiaľ žalovaná nesúhlasila s tvrdením, že nie je pre priznanie nároku na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. potrebné uplatnenie bezdôvodného obohatenia ako základná podmienka existencie škody, ide len o jej polemiku s právnym posúdením veci súdom. Dovolací súd už podľa

predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa strane sporu neznemožňuje právnym posúdením (pozri najmä judikát R 54/2012, ako aj rozhodnutia dovolacieho súdu sp.zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo/170/2014).

22. V právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje nová procesná úprava účinná od 1. júla 2016, je preto opodstatnený názor, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP. Nejde totiž o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúcim „strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces“.

23. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie v danej veci smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

25. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.